ROLUL MUZEELOR DE ISTORIE ÎN ACTIVITATEA ȘCOLARĂ

ELISABETA IONIȚĂ

„Istoria e cea dintîi carte a unei națiuni. Într-însa ea își poate vedea trecutul, prezentul și viitorul".

Aceste cuvinte care aparțin lui Nicolae Bălcescu dezvăluie pe deplin însemnătatea pe care o are însușirea istoriei în procesul de educație patriotică a elevilor și, în general, a tuturor oamenilor.

Muzeul de istorie poate realiza reflectarea cea mai plastică și completă a istoriei unui popor. El beneficiază de mijloace variate pentru reconstituirea procesului complex de dezvoltare a unei țări, este posesorul și popularizatorul mărturiilor originale cele mai convingătoare și memorabile. Aceasta contribuie la evocarea momentelor istorice, a paginilor din trecutul de vitejie și măreție al poporului. Istoria poporului nostru este bogată în admirabile pagini de luptă pentru dreptate, libertate și progres social, pentru socialism.

„Cinstind tradițiile glorioase de luptă îndelung gată, purtată de înaintașii noștri, pentru libertatea națională și socială, pentru o viață mai bună — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu — *noi aducem un omagiu acelora care s-au jertfit pentru ca poporul român să-și păstreze ființa, să-și poată organiza viața astăzi așa cum o dorește el. Partidul nostru comunist, continuatorul celor mai bune tradiții de luptă națională și socială ale poporului, înzestrîndu-l minunat și dezvoltă în condiții noi ale orînduirii socialiste, tot ceea ce a creat poporul nostru mai bun de-a lungul secolelor"* [1].

Muzeele de istorie au un rol deosebit în sprijinirea procesului instructiv-educativ desfășurat în școlile de toate gradele. Priceperea îndrumătorului din muzeu de a prezenta materialul expus poate veni în chip fericit în sprijinul eforturilor făcute de profesor la catedră, nu numai pentru a înarma pe elevi cu ample cunoștințe de specialitate, ci și pentru a le insufla și dezvolta acestora nobile sentimente patriotice.

Este binecunoscut faptul că istoria stimulează la copii imaginația, într-un grad înalt, le înflăcărează mințile și inimile, trezindu-le sentimente de admirație și prețuire a faptelor înaintașilor noștri, care și-au consacrat viața și deseori s-au jertfit pentru binele țării și al poporului. În același timp, studiul istoriei îi face pe elevi să fie conștienți și mîndri de realizările dobîndite pînă acum de poporul nostru.

Din cele constatate de noi pe baza informațiilor culese de la profesori și de la un mare număr de elevi, vizitele de studiu la muzeele de istorie înlesnesc într-o considerabilă măsură însușirea și înțelegerea profundă a materialului predat în școli. Ele exercită, de asemenea, o influență deosebită asupra conștiinței tineretului, făcîndu-l să mediteze la drumul lung și greu pe care l-a avut de parcurs poporul nostru pentru lichidarea asupririi, a nedreptăților, pentru construirea societății socialiste.

Cunoașterea de către elevi a trecutului de luptă al poporului nostru pentru libertate și

1 „Scînteia", an. 36, nr. 7097 din 10 septembrie 1966.

https://biblioteca-digitala.ro

progres social, a eroilor care au militat pentru izbînda aspirațiilor populare, cunoașterea glorioaselor lupte și victorii ale partidului clasei muncitoare, a rolului său conducător, ajută pe elevi să înțeleagă mai profund transformările radicale care se realizează sub ochii lor în orînduirea noastră socialistă — le stimulează mîndria de a aparține acestui popor și acestei patrii socialiste.

Muzeul poate deveni pentru elevi o a doua „școală", cu specificul său irepetabil, atrăgător, cu condiția însă ca îndrumătorul, cunoscînd particularitățile de vîrstă ale tinerilor vizitatori, să adapteze metodele și formele de expunere la nivelul lor, atît de divers, de la o vîrstă la alta, de la o clasă la alta.

Pentru cei mici, care abia au pășit pe băncile școlii, care n-au deci noțiuni nesistematizate și reprezentări puține despre patrie, provenite din cele relatate de părinți sau de educatoare la grădiniță, din ce au auzit la radio sau au văzut la televizor, îndrumarea trebuie făcută sub forma unor povestiri concrete punîndu-se un accent deosebit pe valorificarea fotografiilor, desenelor și mai ales a obiectelor, deci a acelor exponate care pot forma o imagine vie în gîndirea copilului despre o răscoală populară, o grevă muncitorească, un luptător revoluționar etc.

La școlarii din cursul elementar, care au pe lîngă o gîndire concretă și un oarecare bagaj de cunoștințe istorice, dorința de a memora fapte precise, de a relata cu oarecare exactitate conținutul unei imagini, explicația în muzeu trebuie să se facă tot sub forma unei povestiri, mai dinamice însă, bazată pe un bogat material intuitiv.

Față de nivelul ridicat de prezentare a materialului în muzeu, îndrumătorul trebuie să facă în aceste cazuri eforturi deosebite de a fi pe înțelesul celor ce-i urmăresc expunerea. Este foarte necesar, mai ales pentru aceste vîrste, să se facă asemenea expuneri care să constituie lecții de adevărată educație patriotică.

Pe măsură ce elevii înaintează în vîrstă și, trecînd în clasele superioare, aprofundează tot mai mult cunoștințele istorice, vizitele la muzeu trebuie desfășurate sub semnul unei exigențe sporite, mergîndu-se pe linia sporirii caracterului științific al expunerii făcute de către îndrumător. Ascuțirea spiritului critic al acestei categorii de elevi, creșterea capacității lor de a asimila esențialul, dorința de a i se explica fenomenele ca unui „om mare" sînt elemente de care îndrumătorul din muzeu trebuie să țină seama. La această vîrstă este caracteristică la elevi o emotivitate puternică, o curiozitate și o sete de cunoaștere dezvoltată, dorința de a-și forma convingeri prin eforturi proprii. De exemplu, nu de mult, un grup de elevi de la o școală din Arad a vizitat muzeul. În momentul în care le-am vorbit despre luptătoarea comunistă Ocsko Tereza, au povestit cum ei înșiși, aflînd că a activat la Arad, s-au ocupat de cercetarea unor aspecte legate de activitatea ei în mișcarea muncitorească. Astfel, ținînd seama de particularitățile psihice de vîrstă, proprii tineretului, îndrumătorul poate face ca vizitele la muzeul de istorie să constituie un element de bază în procesul de educație patriotică și de ridicare a nivelului de cultură generală a tinerilor.

Este o concluzie pe care am desprins-o atît pe baza modului în care diferitele grupuri de elevi din Capitală și din țară vizitează muzeul nostru, cît și din mărturisirile pe care profesorii și elevii ni le-au făcut o dată cu încheierea vizitei. Nu o dată în cartea de impresii și-au exprimat mulțumirea de a fi vizitat muzeul, arătînd că cele văzute sînt — așa cum scrie un elev de la școala din comuna Bălcești, jud. Olt — *„un îndemn în munca noastră și o datorie ca, mîndri de înaintașii noștri, să contribuim cu toate puterile la prosperitatea și fericirea patriei dragi"*.

Am dorit să subliniez aceste cîteva chestiuni, mai ales în legătură cu faptul că în ultimii ani muzeul nostru este vizitat de un mare număr de elevi — de la cei mai mici pînă la cei aflați în pragul bacalaureatului.

Mulți elevi, adesea clase întregi, însoțiți de profesori, vin la muzeu pentru fixarea mai bine a unei perioade istorice studiate, pentru recapitularea materiei în perioadele de teze, cu ocazia unor aniversări istorice deosebite ale poporului nostru. Sînt cazuri în care în preajma susținerii examenului pentru clasa a IX-a sau a examenului de bacalaureat, vin timp de mai multe zile pentru a aprofunda cunoștințele necesare.

Fără îndoială, vizita la muzeu este foarte utilă pentru elevi în perioadele în care profesorii predau lecții mari, bogate în material faptic, a căror fixare se face cu mai multă putere atunci cînd cunoștințele le sînt predate cum s-ar spune „pe viu", pe baza exponatelor variate prezentate în muzeu. Așa de pildă, în Muzeul de istorie a Partidului Comunist, a mișcării revoluționare și democratice din România, la lecția privitoare la marea răscoală țărănească din 1907, elevul va găsi în muzeu, pe firul lecției, grafice, fotografii și documente în original, care înfățișează cauzele ce au determinat izbucnirea răscoalei, desfășurarea ei, întinderea acesteia în întreaga țară, importanța ei deosebită. În chip asemănător, în sprijinul temei privind „Creșterea avîntului revoluționar în România, la sfîrșitul primului război mondial", elevii întîlnesc în muzeu documente variate privitoare la această problemă. Așa, de pildă, se știe că în șirul puternicilor acțiuni revoluționare ce au avut loc în acei ani, luptele de la 13 decembrie 1918 au ocupat un loc important. În legătură cu desfășurarea luptei revoluționare a maselor în aceea zi — intrată cu litere de aur pentru totdeauna în istoria clasei muncitoare din țara noastră — sînt expuse documente semnificative. Astfel se arată că printre cei uciși s-a aflat și un copil de 13 ani, ucenic la Uzinele „Vulcan" din București. În

https://biblioteca-digitala.ro

muzeu se găsește pajura unui steag muncitoresc pe care a ascuns-o, ani de-a rîndul, un participant la manifestația din Piața Teatrului Național, pentru a nu cădea în mîinile siguranței. În anii puterii populare, el a dăruit această pajură muzeului, însoțind-o cu o scrisoare în care subliniază că a donat muzeului acest obiect, ca să constituie exemplu și pildă de sacrificiu pentru generațiile viitoare.

În felul acesta, o dată cu îmbogățirea cunoștințelor de istorie ale elevilor, vizitarea muzeului contribuie și la cultivarea patriotismului, a mîndriei de a fi vlăstar al acestui popor, despre a cărui vitejie și fierbinte dragoste de țară și neam mărturisesc filele luminoase ale istoriei noastre naționale.

Mergînd pe linia dezvoltării simțămintelor patriotice la elevi, în muzeele de istorie se organizează vizite consacrate aniversării unor evenimente importante. Astfel, la muzeul nostru, de multe ori vin clase întregi de elevi pentru a privi exponatele referitoare la momente legate de crearea P.C.R., de eroicele lupte ale ceferiștilor și petroliștilor din ianuarie-februarie 1933, de pregătirea și desfășurarea insurecției armatei antifasciste din august 1944 etc. Uneori chiar lecții de dirigenție pe asemenea teme se realizează în muzeu, cu eficiență mult sporită față de ceea ce s-ar realiza în clasă.

Încă o dovadă a locului însemnat pe care-l ocupă muzeul istoric în educarea patriotică a tineretului este și faptul că la anumite date istorice, vin detașamente de pionieri și, în mod festiv, în sălile muzeului, sînt primiți în rîndurile pionierilor cei mai buni elevi. Asemenea clipe nu se uită toată viața, rămînînd vii în minte. Evocarea, în asemenea momente importante din viața lor, a unor pagini eroice din istoria poporului nostru sau a mișcării muncitorești din România, va avea urmări deosebite în activitatea lor ulterioară, constituind un adevărat stimulent, adîncind dragostea acestor tineri pentru patrie și popor.

Prin mijlocirea formelor la care ne-am referit, vizitarea muzeului nostru ca și a oricărui alt muzeu de istorie poate și trebuie să tindă a depăși limitele unei vizite obișnuite, pe calea valorificării din plin a trăsăturilor celor mai nobile ale copiilor, a sentimentelor lor patriotice.

În fața noastră a tuturor, a muzeului și a școlii, a profesorului și a îndrumătorului din muzeu, stă sarcina de mare răspundere de a contribui cu eforturi unite la formarea unor noi generații de constructori ai socialismului, demni de tradițiile și luptele eroice ale generațiilor trecute.

Prin instruirea și educarea comunistă a noilor generații, strădaniile noastre trebuie să concorde, fiecare dintre noi pornind de la convingerea că nici un efort pe care-l vom face pe fondul general al luptei pentru o generație la înălțimea vremurilor pe care le trăim, nu va fi de prisos.

FONOTECA MUZEULUI DE ARTĂ AL R. S. ROMÂNIA

DORANA COȘOVEANU-MIRCEA

Lucrările unui artist plastic le cunoaștem și le apreciem după pregătirea și sensibilitatea noastră, dar felul cum este gîndită opera de artă de către creatorul ei, care au fost impulsurile afective și estetice de la care a pornit și mai ales judecățile de valoare pe care le face în fața unei lucrări ce îi aparține sînt elemente pe care nu le cunoaștem. Reîntîlnirea artistului, pictor, sculptor sau grafician, cu realizările sale mai vechi sau cu cele recente, constituie subiectul unor discuții și mărturisiri deosebit de interesante pentru cel care dorește să se apropie de o operă de artă pornind de la ideea ce a generat-o și de la actul de creație.

Opiniile artiștilor de mult consacrați, ca și acelea ale celor tineri, despre lucrările ce le-au realizat și care se află astăzi în colecția Muzeului de Artă al R.S. România, sînt înregistrate pe bandă de magnetofon, în Secția de propagandă, studii și documentare a muzeului. La dispoziția cercetătorilor de artă sau a celor interesați de mișcarea artistică de la noi din țară, acest material inedit completează cunoașterea operei plastice și a personalității artistului realizator.

În fața unei lucrări, pictorul se reîntoarce și retrăiește, în parte, momentul creației ei, dar

▶

https://biblioteca-digitala.ro